

FM 2010.315

Telefoniske fogedretsmøder - fogedretternes veje og vildveje

Advokat Karsten N. Müller kommer i artiklen med nogle bemærkninger til afholdelse af telefonmøder i fogedretten, herunder vedrørende det praktiske forløb og spørgsmålet om mødesalærets størrelse.

Af advokat Karsten N. Müller, Advokatfirmaet Müller advokatanpartsselskab, formand for Danske INKASSOadvokater

1. Indledning - retsplejelovens § 506, stk. 1, og UfR 2010.2366Ø

Efter retsplejelovens § 506, stk. 1, kan fogedretten "... tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager ved anvendelse af telekommunikation i et retsmøde, hvor der ikke skal være mundtlig forhandling om et omtvistet spørgsmål, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig." I det praktiske liv er der på nuværende tidspunkt tale om deltagelse pr. telefon.

I afgørelsen UfR 2010.2366Ø fastslog Østre Landsret, at der ikke er holdepunkter i retsplejelovens § 506 eller bestemmelsens forarbejder for at give fogedretten adgang til ud fra generelle overvejelser at afskære rekvirentens adgang til at deltage i fogedretsmøder ved anvendelse af telekommunikation uden billede (telefonmøde). Bestemmelsen giver alene fogedretten mulighed for efter en konkret vurdering at afslå en anmodning om deltagelse i et fogedretsmøde pr. telefon, hvis der i den enkelte sag er forhold, der gør, at rekvirenten eller dennes rettergangsfuldmægtig bør være til stede i retten.

I den konkrete sag havde fogedretten formuleret 12 generelle kriterier som begrundelse for en generel ledelsesmæssig beslutning om ikke at have indført en ordning med deltagelse i fogedretsmøder pr. telefon. De formulerede kriterier handlede i vidt omfang om de praktiske, økonomiske og administrative konsekvenser for fogedretten af en sådan ordning.

Derudover drejede kriterierne sig om, at parternes deltagelse ville ske på ulige vilkår; at det er uafklaret, om en "telefonmøde" skal have mødesalær, eventuelt et reduceret mødesalær; hensynet til omsætningen hos de lokale advokater, der normalt optrådte som mødeadvokater for andre, og risikoen for en udhuling af mødepligten.

Landsretten slog fast, at fogedretten i den foreliggende sag ikke havde nogen konkret anledning til på forhånd at tro, at rekvirentens deltagelse i fogedretsmødet pr. telefon ville være uhensigtsmæssig, og derfor burde der være givet tilladelse dertil.

Fogedretten skal med andre ord give tilladelse til en parts deltagelse pr. telefon, med mindre det ud fra en konkret vurdering må anses for at være uhensigtsmæssigt.

2. FM 2010.158 og kommentaren dertil

Landsrettens afgørelse blev gengivet i Fuldmægtigen - FM 2010.158.

Kommentator fandt anledning til særligt at fremdrage den overvejelse, om og i hvilket omfang rekvirenten skal tilkendes et beløb til dækning af udgiften til rettergangsfuldmægtig ved telefonisk deltagelse i et fogedretsmøde (mødesalær), eller om mødesalæret skal reduceres.

Kommentator formulerer det som et spørgsmål om, hvorvidt rekvirentens advokat skal have fuldt mødesalær eller kun et reduceret salær. Det er en meget almindelig men uheldig synsvinkel, som muligvis påvirker fogedretternes opfattelse af spørgsmålet. Rekvirentens advokat skal nok selv fastsætte sit salær i forholdet til rekvirenten. Fogedretten

skal derimod tage stilling til, i hvilket omfang rekvirenten skal have denne udgift refunderet af skyldneren ved tilkendelse af et mødesalær.

Vilkår, krav og kriterier for rekvirentens deltagelse pr. telefon er fuldstændigt sammenlignelige med vilkår, krav og kriterier for rekvirentens eventuelle personlige deltagelse i fogedretsmødet.

Mødesalæret fastsættes af praktiske årsager efter en takst på grundlag af sagens værdi. Det altovervejende udgangspunkt i fogedretternes praksis er, at der tilkendes fuldt mødesalær ved fysisk mødedeltagelse uden hensyn til "serieberømmelse", transporttid, ventetid eller lignende. Det fremgår dertil af forarbejderne til retsplejelovens § 506, stk. 1, at bestemmelsen tilgodeser andre hensyn end blot parternes rejsetid.

Et kriterium om rekvirentens manglende transporttid som grundlag for kun at tilkende halvt mødesalær er derfor irrelevant og uacceptabelt.

3. Vilkårene for rekvirenten ved personlig deltagelse i et fogedretsmøde

Rekvirentens personlige (fysiske) deltagelse i et almindeligt fogedretsmøde er normalt karakteriseret navnlig af følgende vilkår:

De geografisk meget store retskredse medfører, at rekvirentens transport til og fra fogedrettens kontor i mange sager tager helt uforholdsmæssigt megen tid og medfører ikke ubetydelig risiko for at møde trafikale problemer undervejs.

Man må imødesee en hel del ventetid, ofte op til en halv time i forhold til det berammede mødetidspunkt, og til tider mere.

Såfremt rekvirenten ikke er til stede ved mødets start, anses rekvirenten for at være udeblevet, og sagen afvises.

Politifremstillinger indkaldes typisk telefonisk, og rekvirenten forventes at kunne møde i fogedretten inden for kort tid efter den telefoniske advisering. De ofte store geografiske afstande betyder i øvrigt, at den politifremstillede debitor i visse tilfælde er nødt til at vente ganske længe.

Man forventes at være den aktive og styrende part, der gennemfører afhøringen af debitor efter fogedens formaning.

Den mødende forventes at optræde professionelt, respektfuldt og høfligt, uanset om skyldneren måtte give efter for sine følelser i ord, mimik og kropssprog. Man må ikke lade sig provokere eller give kraftigt udtryk for mistro. Den mødendes eventuelle personlige modvilje mod skyldneren må ikke skinne igennem.

Rekvirenten tilkendes fuldt mødesalær for hvert enkelt gennemført fogedretsmøde, også i de tilfælde, hvor flere fogedsager er berammet i umiddelbar forlængelse af hinanden - "serieberømmelser".

Mødesalæret fastsættes ud fra de gældende beløbsafhængige takster uden hensyntagen til transporttid før og efter mødet, ventetid forud for mødet, den mødendes arbejdsindsats under mødet eller mødets varighed. Der gælder altså et rendyrket princip om "gynger og karruseller".

Der tilkendes ikke mødesalær, såfremt debitor udebliver, og der ikke er sket behørig forkyndelse over for debitor.

4. Vilkaerne for rekvirenten ved telefonisk deltagelse i et fogedretsmøde

I det følgende vil jeg kommentere vilkaerne for rekvirentens eller dennes rettergangsfuldmægtiges telefoniske deltagelse i et almindeligt fogedretsmøde uden tvistbehandling, herunder spørgsmålet om mødesalæret. Der tænkes primært på "halve telefonmøder", hvor debitor møder personligt. Fremstillingen bygger på kendt praksis i enkelte fogedretter og kan dermed ikke anses for at være en fyldestgørende beskrivelse af generel praksis. Og jeg søger ikke hermed at berøre alle tænkelige og relevante problemstillinger. Men der er behov for at gøre sig nogen overvejelser på baggrund af de tendenser, der meget hurtigt har vist sig.

Det må således være det relevante udgangspunkt, at rekvirenten ikke har krav på at blive stillet bedre ved telefonisk deltagelse i et fogedretsmøde i forhold til de almindelige vilkår ved personlig deltagelse. På den anden side bør rekvirenten ikke stilles ringere ved telefonisk mødedeltagelse, end det måtte forventes ved personlig mødedeltagelse - medmindre der er udtrykkelig hjemmel til en sådan forskelsbehandling. Eventuelle pønale eller adfærdsregulerende hensyn må således forkastes.

En del fogedretter har udsendt en generel vejledning til advokater og inkassobureauer om telefonisk mødedeltagelse. Andre fogedretter giver tilsvarende vejledning i det brev, hvor fogedretten kvitterer for sagens modtagelse. Disse vejledninger har karakter af "almindelige betingelser for telefonisk deltagelse i fogedretsmøder", og rekvirenten skal acceptere disse vilkår - det være sig udtrykkeligt eller stiltiende. I de "vejledninger", som jeg har set, er hovedparten af indholdet både rimeligt og relevant. Men enkelte bestemmelser navnlig af omkostningsmæssig karakter er efter min opfattelse angribelige, og tilsvarende gælder for andre fogedretters uvarslede praksis - særligt for så vidt angår mødesalæret.

4a. Den praktiske fremgangsmåde

Rekvirentens telefoniske deltagelse i fogedretsmødet vil typisk foregå således, at fogedretsmøderne som hidtil bliver berammet til bestemte tidspunkter med korte intervaller. Fogedretten behandler sagerne i den rækkefølge, de er berammet. Fogedretten kalder debitor ind i mødelokalet og ringer op til rekvirenten på det fastsatte tidspunkt på det telefonnummer, der er oplyst i begæringen. I tilfælde af forsinkelser vil fogedretten ringe op, når turen er kommet til den pågældende sag.

Hvis fogedretten ikke uden forsinkelse kan få kontakt til en medarbejder hos rekvirenten, der kan deltage pr. telefon i mødet, anses rekvirenten for udeblevet, og sagen må forventes at blive afvist.

Møderne vil typisk foregå ved, at telefonen i det pågældende mødelokale i fogedretten sættes på medhør.

Telefonmøderne afvikles i øvrigt på samme måde som "almindelige" møder, dvs. at rekvirenten udspørger skyldneren efter fogedrettens formaning, fogedretten beslutter, hvad der er resultatet af mødet (udlæg/insolvenserklæring/afvikling/forvaring etc.), og fogedretten opgør sagen og træffer bestemmelse om sagsomkostningerne.

Politifremstillinger gennemføres ofte på den måde, at rekvirenten telefonisk orienteres om, at der er en politifremstilling, og bliver tilbudt at give telefonisk møde til retsmødet eller anmoder derom. Medmindre rekvirenten meddeler, at telefonisk deltagelse er uhensigtsmæssig, vil fogedretten herefter aftale tidspunkt og kontaktelefonnummer for rekvirentens telefoniske deltagelse i retsmødet. Det forventes, at mødet kan afholdes umiddelbart eller inden for en halv time efter den telefoniske adviserings. På det aftalte tidspunkt vil fogedretten ringe op til rekvirenten fra et mødelokale på det aftalte telefonnummer.

Efter fogedretsmødet fremsender fogedretten fundamentet til rekvirenten med posten.

4.b Rekvirentens anmodning om telefonisk mødedeltagelse

Fogedrettens generelle vejledning om rekvirentens anmodning kunne lyde således (Kolding):

"Selve anmodningen om fogedforretningen skal være vedlagt det originale fundament.

Af praktiske grunde bedes en anmodning om at deltage pr. telefon fremsat samtidig med, at sagen sendes i fogedretten. Såfremt anmodningen om at deltage pr. telefon fremsendes senere, kan det blive nødvendigt at omberamme sagen.

Det skal fremgå klart af begæringen, hvilket direkte telefonnummer fogedretten skal ringe op til og hvem, der skal deltage i mødet på rekvirentens vegne."

Det tiltrædes, at rekvirenten så vidt muligt bør fremsætte sin anmodning samtidig med sagens indlevering, men en efterfølgende anmodning kan ikke antages at være rimelig grund til at afvise sagen.

Det tiltrædes ligeledes, at rekvirenten skal fremsende det originale fundament til fogedretten, således at dette er til stede i fogedretten ved mødets afholdelse. Men dette skal ikke nødvendigvis ske samtidig med sagens indlevering. I praksis fremvises det originale fundament ofte først i selve retsmødet. Dette skyldes, at sagen i modsat fald vil blive forsinket betydeligt, såfremt debitor flytter til en anden retskreds, idet rekvirenten først vil kunne indlevere sagen til det nye hjemting, når det originale fundament er modtaget retur fra det tidligere hjemting. Tilsvarende må rekvirenten kunne fremsende det originale fundament til fogedretten, når fogedsagen er berammet, og der er rimelig sikkerhed for, at mødet faktisk gennemføres, herunder at forkyndelse er sket.

Ønsket om et direkte telefonnummer virker umiddelbart både relevant og rimeligt begrundet i synspunkter om udeblivelse, men kan dog næppe håndhæves som afvisningsgrund, med mindre omstillingsproblemer konkret medfører ventetid. Risikoen er naturligvis rekvirentens.

4.c Rammerne for den telefoniske mødedeltagelse

Da forsinkelser i forhold til det berammede mødetidspunkt er almindeligt, må rekvirenten imødesæ at skulle være tilgængelig på det oplyste telefonnummer fra det berammede mødetidspunkt og fremefter. Spørgsmålet er naturligvis, hvor længe rekvirenten skal være forpligtet til at vente uden at risikere, at sagen afvises på grund af fogedrettens forgæves forsøg på telefonkontakt. Nogen fogedretter tilkendegiver en forudset ventetid på for eksempel op til 30 minutter, mens andre fogedretter blot oplyser, at "der kan forekomme forsinkelser".

Den mødende kan i sagens natur ikke være forpligtet til at holde sig tilgængelig uendeligt, og fogedretten kan ikke forventes at give meddelelse om forsinkelsen, ligesom fogedretten ikke kan forventes at kunne eller ville besvare telefoniske forespørgsler om forsinkelsens varighed. På denne baggrund må der være en tidsmæssig grænse for, hvor sent fogedretten kan søge telefonisk kontakt og afvise sagen, såfremt dette ikke lykkes. Da flere fogedretter tilkendegiver en forudset ventetid på op til en halv time, og da dette også er den almindelige erfaring ved personligt fremmøde, vil det formentlig være et relevant udgangspunkt, såfremt fogedretten ikke har tilkendegivet andet over for rekvirenten. Landsretterne vil uden tvivl få lejlighed til at tage stilling til dette spørgsmål.

Telefonforbindelsen skal være fri fra det berammede mødetidspunkt og fremefter. Forbindelsen skal være sikker og have en kvalitet, der giver mulighed for at gennemføre retsmødet effektivt.

Den mødende skal som ved personligt fremmøde være forberedt og have sagens dokumenter umiddelbart tilgængelige.

Flere fogedretter oplever den måske lidt overraskende konsekvens af telefondeltagelsen, at rekvirenter oftere end ved fysisk mødedeltagelse bliver ophidsede og giver udtryk for stærk mistro til skyldnerens forklaring. Dette kan skyldes den manglende nonverbale kommunikation, altså at rekvirenten ikke kan opfange skyldnerens kropssprog og

mimik. En anden eller medvirkende årsag kan være, at man lettere mister den professionelle besindelse, når man ikke fysisk sidder i samme lokale som fogedretten. Uanset årsagen er dette naturligvis ikke acceptabelt. Når man vælger at deltage pr. telefon, må man acceptere, at man mister noget af fornemmelsen for, hvad skyldneren kommunikerer, og kravene til professionel og respektfuld mødedeltagelse er de samme som ved fysisk mødedeltagelse.

5. Risikoen for manglende mulighed for at opnå telefonisk kontakt

Den part, der har anmodet om telefonisk deltagelse i fogedretsmødet, må også bære risikoen for, at fogedretten eventuelt ikke kan opnå telefonisk kontakt til den mødende på grund af den mødendes egne forhold, eller forhold, der vedrører telefonnettet som sådan.

Dette svarer til, at rekvirenten bærer risikoen for, at den mødende bliver afskåret fra at møde personligt eller rettidigt på grund af trafikale problemer, akut opstået sygdom eller tilsvarende omstændigheder, der er fogedretten og debitor uvedkommende.

Modsat må eventuelle problemer med fogedrettens egne telefoniske installationer være rekvirenten uvedkommende og dermed ikke rimelig grund til sagens afvisning.

6. Sagsomkostninger ud over retsafgiften

Enkelte fogedretter fremsætter krav om omkostningsdækning ud over den erlagte retsafgift. Som konkrete eksempler kan nævnes:

Anmodning om, at rekvirenten fremsender frankeret svarkuvert til brug for fogedrettens returnering af det originale fundament. Den frankerede svarkuvert skal være fogedretten i hænde inden fogedretsmødet afholdelse (Hillerød).

Forbehold om, at fogedrettens forøgede omkostninger, som følge af at sagen gennemføres som et halvt telefonsmøde, kan kræves erstattet af rekvirenten (Odense).

Det fremgår ikke tydeligt, men det må forstås således, at manglende accept og efterlevelse af disse vilkår vil medføre enten sagens afvisning eller afslag på anmodningen om telefonisk mødedeltagelse.

Disse og eventuelle tilsvarende krav om omkostningsdækning ud over retsafgiften savner hjemmel og bør ikke have deres gang på jord. Rekvirenten betaler den retsafgift, der følger af retsafgiftsloven, og dermed er fogsagsagens førelse og ekspeditioner betalt. Der er ikke i retsplejelovens § 506 eller (mig bekendt) i dennes forarbejder åbnet mulighed for den form for ekstraopkrævninger. Uanset om baggrunden for sådanne krav er budgetmæssig frustration, modvilje mod reglen i retsplejelovens § 506, stk. 1, og dermed et forsøg på adfærdsregulering (afskrækkelse) eller eventuelt et mere pønal motivation, bør fogedretterne afholde sig herfra.

7. Mødesalæret

Hurtigt efter offentliggørelsen af FM 2010.158, og utvivlsomt inspireret af kommentaren dertil, indførte en række fogedretter den praksis, at rekvirenten alene tilkendes halvt mødesalær, såfremt mødedeltagelse er sket telefonisk. Forklaringen på denne praksis er, at rekvirenten ikke skal bruge tid på at rejse til og fra fogedretten.

Det er min opfattelse, at denne praksis savner hjemmel, og at den desuden er i strid med de hensyn, der fortsat anvendes ved tilkendelse af mødesalær ved personligt fremmøde.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, der er refereret i UfR 2010.2366Ø, at baggrunden for bestemmelsen ikke kun er at spare rejsetid: *“Fordelen ved at bruge telekommunikation er ikke blot den sparede rejsetid i sig selv, men også at mødet typisk vil kunne holdes hurtigere, da det vil være nemmere at finde plads i både rettens og parternes eller advokaternes kalender.”*

Af praktiske årsager fastsættes mødesalæret ud fra en takst på grundlag af sagens værdi. Fogedretternes takster for mødesalærer indeholder ikke et vilkår om, at der kun skal tilkendes rekvirenten halvt mødesalær ved telefonisk deltagelse. Det var ikke forudset, da taksterne blev vedtaget for år tilbage, men taksterne indeholder heller ikke vilkår om, at der tilkendes nedsat mødesalær i “serieberammede” fogedretsmøder eller i tilfælde, hvor den mødende har særlig kort transport til fogedretten.

I den ekstraordinære situation, hvor der samtidig eller i umiddelbar forlængelse gennemføres to fogsager mellem *samme* rekvirent og *samme* debitor, blev mødesalæret i en konkret sag fastsat som ordinært salær for den ene (største?) sag med et tillæg på 1/3. Salæret skulle som udgangspunkt fordeles ligeligt på de to sager (UfR 2007.1401V). Hvor 15 begæringer mellem *samme* parter blev behandlet samtidig, blev sagerne behandlet som én samlet rekvisition for så vidt angår både retsafgift og fastsættelse af mødesalær (UfR 1981.390Ø).

Det altovervejende udgangspunkt i fogedretternes praksis ved fysisk mødedeltagelse er da også, at *der tilkendes fuldt mødesalær uden hensyn til “serieberammelse”, transporttid, ventetid eller lignende*. Et kriterium om rekvirentens manglende transporttid som grundlag for kun at tilkende halvt mødesalær er derfor irrelevant og uacceptabelt.

Som det fremgår ovenfor, er vilkår, krav og kriterier for rekvirentens deltagelse pr. telefon fuldstændigt sammenlignelige med vilkår, krav og kriterier for rekvirentens eventuelle personlige deltagelse i fogedretsmødet.

Hvad er så årsagen til, at en række fogedretter finder anledning til kun at tilkende halvt mødesalær ved telefonisk deltagelse? Jeg kan i sagens natur ikke vide det, men jeg får det indtryk, at motiverne er en kombination af et hensyn til de rekvirenter, der fortsat møder personligt og et ønske om adfærdsregulering (afskrækkelse), eventuelt til dels begrundet i et hensyn til retskredsens egne advokater, der mister mødesagerne. Derudover kan jeg ikke ryste en ubehagelig mistanke om mere eller mindre erkendte pønale hensyn af mig. I den forbindelse kan den uheldige sammenblanding af det tilkendte rekvirentsalær og advokatens afregning af sagen muligvis spille ind.

Lad mig tage det sidste først. Tidligere ville den mødende advokat ofte fastsætte sit salær til et beløb, der svarede til det tilkendte mødesalær ud fra et synspunkt om gynger og karruseller. Men i den nuværende situation efter retskredsreformen og efter en lang årrække uden regulering af taksterne, hvor mødesalæret på porteføljebasis notorisk ikke giver acceptabel dækning af det udførte arbejde, vil rekvirenten ofte skulle betale et salær til den mødende advokat, der væsentligt overstiger mødesalæret. Princippet om gynger og karruseller er med andre ord skævvredet som følge af manglende takstregulering og den voldsomme udvidelse af retskredsens geografiske område. Fogedrettens praksis rammer med andre ord ikke så meget advokaten som rekvirenten selv - den kreditor, der har penge til gode.

Et eventuelt hensyn til retskredsens egne advokater er for det første irrelevant og dermed uacceptabelt. For det andet bør det holdes for øje, at retskredsens egne advokater på tilsvarende vis selv kan gennemføre fogsager i egne sager ved andre retskredse pr. telefon, og dermed er “skadevirkningen” i et vist omfang udlignet.

Det er afslutningsvis mit håb, at en kommende revidering af taksterne for bl.a. mødesalærer vil omfatte spørgsmålet om mødesalær til “telefonmødere”, og at ovenstående betragtninger i den forbindelse vil blive tillagt vægt.